LÄÄKÄRILIITTO
LÄKARFÖRBUNDET

LAUSUNTO

LL

4.4.2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Kuulemistilaisuus 5.4.2018

TyV@eduskunta.fi

HE 16/2018 vp
Teema: erityisesti henkilöstön asema

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ASIAKKAAN VALINNANVAPAUDESTA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSSA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Lääkäriliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen henkilöstöön asemaan liittyvistä kysymyksistä, ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin.

Valinnanvapausluonnokseen ei suoranaisesti sisälly henkilöstön asemaan liittyviä lakipykäliä. Selvää kuitenkin on, että välilliset henkilöstövaikutukset ovat huomattavia. Vaikutuksia henkilöstön asemaan ja palvelussuhteen ehtoihin ei kuitenkaan pysty hallituksen esityksen perusteella riittävällä tasolla arvioimaan.

Laajat vaikutukset lääkärien työskentelypaikkoihin sekä työ- ja virkasuhteen ehtoihin

Valmisteltava palvelujärjestelmäuudistus koskettaa noin puolta kuntien ja kuntayhtymien henkilöstöstä, yli kahtasataatuhatta työntekijää. Kunnallisten työnantajien sijaan tulevat uudet maakunnalliset työnantajat ja niiden mahdolliset tytäryhtiöt. Osa sosiaali- ja terveyspalveluissa työskentelevästä kunnallisesta henkilöstöstä työskentelee tulevaisuudessa yksityisesti omistetuissa yrityksissä.

Uudistus tulee koskemaan myös kaikkia kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevia lääkäreitä hyvin konkreettisesti, ja lisäksi välillisemmin myös yksityisellä tai kolmannella sektorilla eri muodoissa työskenteleviä lääkäreitä – siten lähes koko työssä käyvää jäsenkuntaamme.

Erityisesti perusterveydenhuollossa työskentelevien lääkärien osalta työnkuvan samoin kuin työskentelypaikankin muutokset voivat olla huomattavia eikä niitä välttämättä koeta positiiviseksi. Muutokset saattavat merkitä yksittäisille lääkäreille niin työn suorituspaikan muuttumista, useita työskentelypaikkoja – työssäkäyntialueita laajentamalla ja jopa tarvetta muuttaa asuinpaikkakuntaakin. Perusterveydenhuollossa toimivista lääkäreistä kaksi kolmasosaa on naisia ja heistä kolmannes on alle 34 -vuotiaita.

Kilpailun lisääntyminen varsinkin suoran valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa tulee merkitsemään myös työpaikkojen häviämistä ja uusien muodostumista. Selvää on, että uudistuksen käynnistymistä seuraavien vuosien aikana tullaan näkemään myös terveydenhuollon työntekijöitä, lääkärit mukaan lukien, koskevia yt-neuvotteluja irtisanomisineen. Ei siis ole ihme, että uudistus herättää tavattomasti huolta jäsenkuntamme piirissä. Huoli kohdistuu niin työpaikkojen säilymiseen kuin palvelussuhteen ehtoihin

tulevaisuudessa. Suunniteltuja kustannussäästöjä ei saa toteuttaa henkilöstöresursseja leikkaamalla ja/tai palvelussuhteen ehtoja heikentämällä.

Muutoksen yhteydessä on lisäksi huomioitava julkisella sektorilla olevat lakisääteiset tehtävät ja mm. virkasuhteisille lääkäreille kuuluva päivystysvelvollisuus, joita sellaisenaan ei voida siirtää yksityiselle sektorille työntekijöiden toteutettavaksi. Sairaaloiden lääkäreistä n. 70% osallistuu ympärivuorokautiseen päivystykseen, terveyskeskusten lääkäreistä reilu kolmannes.

Maakunnissa, sen liikelaitoksissa ja mahdollisissa yhtiöissä on varauduttava palkkaharmonisaatioon yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Harmonisaatioon liittyvät kustannukset on huomioitava jo uudistuksen toimeenpanon suunnittelussa.

Sairaanhoitopiirien sivuvirkajärjestelmä

Yliopistojen kliinisestä koulutuksesta vastaava henkilöstö on toiminut sairaanhoitopiirien sivuviroissa, joista on säädetty erikoissairaanhoitolaissa. Tällä tavoin on siirretty uusin tutkimustieto kliiniseen toimintaan sekä lääkärien ja hammaslääkärien opetukseen. Tämän yhteyden katkaiseminen vaarantaisi myös kliinisen tutkimuksen toteuttamisen yliopistosairaaloiden, muiden sairaaloiden ja perusterveydenhuollon yksiköiden ja yliopistojen välillä. Uudistuksessa on edelleen lainsäädännön tasolla turvattava mahdollisuus toimia samaan aikaan yliopiston ja palvelujärjestelmän tehtävissä.

Henkilöstön osallistuminen valmisteluun

Uudistuksen onnistumisen ja joustavan toteuttamisen edellytyksenä on henkilöstön ottaminen alusta pitäen mukaan suunnittelemaan uusia maakunnallisia organisaatioita ja niiden toiminnan järjestelyä. Henkilöstö on oman ammattialansa asiantuntija, ja siten keskeisessä asemassa järjestelmän ja palveluiden uudistamisen käytännön toteuttajana.

Luottamusmiesjärjestelmästä ja luottamusmiesten ajankäytön periaatteista uusissa tuottajaorganisaatioissa on sovittava kansallisella tasolla. Luottamusmiehille tulee turvata riittävä ajankäyttö, myös väliaikaishallinnossa. Lisäksi uudistuksen yhteydessä on varmistettava työsuojeluorganisaation riittävä kattavuus.

Lakisääteinen kokonaisvastuu ja terveydenhuollon johtaminen

Lopuksi Lääkäriliitto nostaa esiin lääkärien roolin ja kokonaisvastuun terveydenhuollon keskeisenä henkilöstöryhmänä, jolla on nimenomaiset lainsäädännössä määritellyt velvollisuudet ja oikeudet päätöksentekoon terveydenhuollossa ja toiminnan kokonaisuuden johtamisessa.

Kunnioittaen

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO ry

Laura Lindholm
neuvottelujohtaja